

GYMNASIEELEV FANDT DANMARKS FØRSTE DINOSAUR

Som 18-årig var Eliza Jarl Estrup den første til at finde et fossil fra en dansk dinosaur, hvilket mange erfarne fossiljægere havde forsøgt i årevis. På en sommerferietur til Bornholm lå tanden fra en rovdinosaur pludselig i hendes hånd.

Kan du beskrive den dag, du fandt tanden, og hvordan du oplevede det?
"Siden mine tidligste barneår har jeg drømt om at blive palæontolog, så da jeg fyldte 18, fik jeg et fossilkursus for amatører på Bornholm i fødselsdags-gave. Her kom vi rundt på hele øen

og så forskellige lokaliteter fra forskellige geologiske perioder, blandt andet grusgraven ved Robbedale (der nu er oversvømmet, red.), hvor der er aflejringer fra Tidlig Kridt. I de aflejringer kunne man – teoretisk set – finde rester fra dinosaurer, men der var

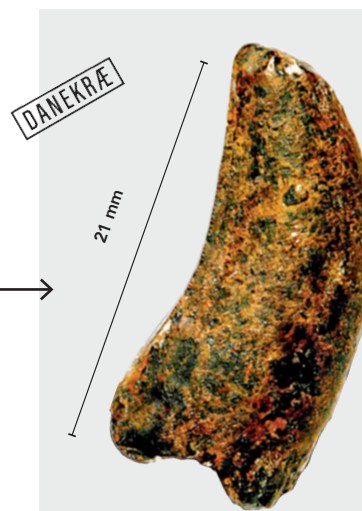
aldrig blevet fundet noget før. Alligevel havde kursets arrangører været så frække at kalde kurset 'Jagten på den danske dinosaur', så det var da helt bestemt et stort ønske for alle, at der snart blev fundet en dansk dinosaur. Jeg holdt egentlig pause og sad lidt afsides sammen med min daværende kæreste, som også deltog på kurset, og kørte hænderne igennem gruset, da der pludselig helt tydeligt lå en tand mellem mine fingre. Jeg kunne se, det var en tand, men havde ingen anelse om hvilken slags. Jeg tror ikke engang, tanken om at den kunne være fra en dinosaur, strejfede mig, da det jo på det tidspunkt var helt uhørt at finde sådan en. Men jeg gik selvfølgelig hen og viste den til kursets arrangører (Per Christiansen og Niels Bonde, red.). 'Tror du det samme som mig?', sagde Per til Niels, og så kiggede de begge på mig og sagde: 'Det ligner en lille rovdinosaurtand!'. Så brød de simpelt-hen ud i sang."

Hvordan havde du det, da det blev bekræftet, at det var det første danske dinosaurfund?

"Jeg turde næsten ikke tro på, at det var sandt. Det var simpelthen for vildt. Det var en drøm, der gik i opfyldelse!"

Gav fundet af tanden dig lyst til at arbejde med dinosaurer?

"Jeg tror mere, man kan sige, at jeg kun deltog i kurset – og fandt tanden – fordi jeg drømte så inderligt om at blive palæontolog. Men det er klart, at hele den oplevelse endte med at blive ret skelsættende for mig alligevel. At have fundet Danmarks første dinosaurtand har helt sikkert også hjulpet mig på vej sidenhen. Da jeg fandt tanden, gik jeg jo kun i gymnasiet, men da jeg begyndte på universitetet, kendte jeg allerede stort set alle i det palæontologiske miljø i København. Så jeg kunne lynhurtigt gebærde mig. Det var også nemt at komme i kontakt med udenlandske palæontologer, så jeg tilbragte alle

FUND Tand fra rovdinosauren *Dromaeosauroides bornholmensis*, den første af sin art, og derfor navngivet efter finde-stedet. Navnet betyder hurtigtløbende øgle fra Bornholm, og den er det ældste fund fra en Dromaeosaur i Europa.

Til højre kan du se, hvor tanden formentlig har siddet. Det er den øverst i munden. Tand nr. to blev fundet i 2008 og menes måske at stamme fra samme art.

STED/GEOLOGI Bornholm, år 2000, Carl Nielsens Grusgrav ved Robbedale. Fundet i Jydegård Formationen, der er ca. 140 mio. år gammel, aflejret i Tidlig Kridt.

Foto: Steen Lennart Jakobsen, SNM

Foto/illustration: NaturBornholm

mine studietidssomme med at tage rundt på udgravninger i hele verden."

Ud over tanden har du så et yndlingsfund fra fortiden?

"Hmm, jeg er personligt ret vild med de små *Psittacosaurus*'er fra Liaoning-provinsen i Kina. Det er en lille Ceratops-type, der er i familie med den velkendte Triceratops, og som har de underligste lange hår på halen, der faktisk har vist sig at være fjer. Jeg synes, de er helt utrolig nuttede at se på med deres lille størrelse og underlige udseende med det karakteristiske papegøjenæb. Jeg var selv af sted et halvt år som udgravningsleder på en udgravning i Liaoning i Kina i 2011, og der håbede jeg selvfølgelig at falde over sådan en lille papegøjenæbsøgle, men det skete desværre ikke."

Har du et godt tip til, hvordan man bliver en god fossilfinder?

"Man skal bare have øjnene med sig – eller måske fingrene. Så skal man selvfølgelig undersøge den geologiske alder på det sted, man har tænkt sig at lede. Hvis man vil lede efter dinosaurer, kan det ikke nytte noget at lede i sin baghave. Medmindre man lige bor på Bornholm. Til gengæld kan man finde spændende fossiler fra Kridthavets dyr på de steder, hvor kridtet ligger blotlagt. Det er for eksempel tilfældet ved Møns

Klint og Stevns Klint, hvor man kan finde tænder og andre rester fra de spændende dyr, der levede i havet dengang."

Du opnåede din bachelordiplom. Tror du, at du vil være palæontolog resten af dit liv?

"Tja, min personlige historie er jo faktisk endt sådan, at jeg trods min uddannel-

se og min gamle drøm ikke længere arbejder direkte som palæontolog. Nu arbejder jeg med selve formidlingen af palæontologi og naturhistorie

ikke kun på skrift, men i særdeleshed i udstillinger og er faktisk endt med at lave en erhvervs-ph.d. i naturfagsdidaktik. Jeg fandt ud af, at det gav mest mening for mig at levendegøre den fantastiske verden, der fandtes for millioner af år siden, for andre, og at bringe den vigtige viden, de gamle verdener kan berige os med, videre til folk, så flere kan få øjnene op for, hvor vigtig naturhistorien egentlig er. Jeg kunne dog aldrig være kommet hertil, hvis det ikke havde været for min store passion for dinosaurer. Og for den gode, gamle dinosaurtand fra Bornholm!"•

MØD EKSPERTEN

Navn: Eliza Jarl Estrup

Stilling/arbejdsplads: I øjeblikket projektansat som projektleder og udstillingsdesigner på Geocenter Møns Klint.

Uddannelse: Biolog med merit fra geologi, speciale i dinosaurfysiologi, senere ph.d. i naturfagsdidaktik.

Arbejdsområde: Udstillingsdesign og formidling af naturvidenskab. Jeg har især et stort kendskab til, hvordan naturhistoriens grundprincipper (som adskiller sig en del fra de øvrige grene af naturvidenskaben) kan omformes til konkret formidlingsmateriale. Helst noget, hvor man får kendskab til basale færdigheder, samtidig med at man lærer noget om f.eks. dinosaurer.

FJERKLÆDT

Efterhånden er palæontologerne enige om, at alle rovdinosaurer har haft fjer, mange af dem har været helt fjerklædte. Nogle kunne muligvis endda flyve eller svæve.

Foto: NaturBornholm

D. bornholmensis har været 2-3 m lang, lidt under 1 m høj og har formentlig ligesom Velociraptoren fra 'Jurassic Park' haft en meget stor slagteklo på hver inderfødder. Den har desuden været fjerklædt. Denne udgave er en rekonstruktion, der kan ses på NaturBornholms udstilling om de danske dinosaurfund, og er altså et bud på, hvordan Bornholms egen lille rovdinosaur måske kan have set ud.

PSITTACOSAURUS
– ELIZAS FAVORITDINOSAUR
UDOVER *D. BORNHOLMENSIS*

Rekonstruktion: Robert Nicholls
Wikipedia Commons

